

Kmalu so menihi zopet v koru, ki ga razsvetljuje samo blede brleča luč v svetšču. Po skupni večerni molitvi prižgò dve sveči pred kipom Matere božje, nato se globoko sklonijo in odidejo k počitku nekaj minut pred osmo uro. V celici ima vsak ležišče: tvorijo je tri deske, sloneče na zidanem pomolu. Na deske je položena

slamnjača in nekaj odeje. Na to strogo postelj se vleže menih ves oblečen, kakor da je že sedaj pokopan v tej razkavi obleki, ki mu bo enkrat nadomeščala rakev! In vendar koliko oseb, ki leže na pernicah, spi tako mirno, kot spe ubogi trapisti, ki jih ne skrbi nemirna vest! Tako prežive dan beli menihi.

Narodne šege.

Dokler živi narod svoje lastno življenje, ima tudi lastne običaje, po katerih se na prvi hip loči od drugih narodov. Te šege so bistveni del takozvane narodove duše. V njih se zrcali ljudsko mnenje, njegov humor in njegova filozofija. Narod, iz katerega izginejo vse narodne šege, se civilizira, t. j. prevzame nase tuje, splošnoveljavne manire in jim podredi svojo lastno svojstvenost.

Naš rod hrani, hvala Bogu, še veliko lepih narodnih navad. Naloga naših društev je, da te lepe navade ohranijo, razvade pa poplemenitijo. Zato bomo prinašali iz raznih krajev naše dežele opise krajevnih navad. Priporočamo vsem prijateljem, naj nam z opisi gredo na roke!

SLAVOLOK DELAJO ...

pripeljejo stebre, lestve in potrebne deske. Nekateri so šli z osličkom po bršljan, a naraščajnikov naloga je, da nanesejo mahu. Dekleta spletejo venec in kite iz bršljana in prineso cvetlice. To vam je veselja med temi delavci; vse se suče in vrti; vsak hoče nekaj lepšega pripomniti ali pokazati. Ko so fantje pripeljali bršljan, je bilo ogrodje slavoloka že pokoncu, le obleči je bilo še treba stebre v zeleno obleko. Okrog vsakega droga se spravita po dva fanta — eden pribiva in veže vejice, drugi mu novih podaja. Fantvodja pregleduje, popravlja, daje navodila. Z obraza se mu bere zadovoljstvo nad dobro izpeljanim delom — posebno še ko mu tudi dekleta pritrjujejo in mimoidoči prikimavajo. Ko je slavolok dovršen, se razvrste cvetlice, potrosi ob vznožju

SLAVNOST se bliža, vse se pripravlja nanjo. Otroci se pridno učijo, da bodo znali pri birmi, botri in botre skrbijo za neizogibne darove, mamice pa za dober prigrizek. Snaži in pripravljajo se cerkev in fara za dostojen sprejem svojega nadpastirja. S čim naj pozdravi svojega vladiko katoliško društvo? Da ga pozdravi predsednik na čelu društva ob uradnem sprejemu, to je v društvu že dogovorjeno; fantje pa so se zglašili še posebej, da se ta dan postavijo z lastnim slavolokom, in sicer takim, kot nekdanj — z slavnostnim licem, kot je naše razpoloženje za birmo slavnostno. Rečeno — storjeno! Dan pred sv. birmo ima najiznajdljivejši izmed fantov že izdelan načrt in prevzame tudi vodstvo dela. Štirje skopljejo in pripravijo temelj za slavolok, drugi

mah, pristavi še par oleandrov, da bo skupina lepša in končno se dvigne na slavolok se naš društveni pozdrav. Ko so dokončali delo, se je že zmračilo. Na slavoloku ni manjkalo nič več — fantje so ga bili veseli — ves trud je pozabljen. Združene sem jih videl v kolo, kot po dokončanem delu v vinogradu pred odhodom na dom. Mladeniška je bila njih pesem, polno veselega navdušenja je vrelo iz nje. Tudi njih petje je bilo njemu v pozdrav ... Le žal, da je naših slavolokov vedno manj.

KOLEDNIKI NA VIPAVSKEM.

SVOJE dni so hodili po nekaterih vipavskih vaseh koledniki. Na Sv. Tri Kralje poldne so jo mahnili od vasi do vasi in obiskali vse hiše, kjer so imeli odrasle hčere. Eden ali dva sta nosila velik žakelj, v katerega so jim trosile gospodinje iz torila orehe ali lešnike. Vodja kolednikov je pa pobiral »šestice«. Ohranilo se je deloma še besedilo in napev te kolednice iz šturske fare, kjer so zadnjič koledovali leta 1908ega. Glasi se približno tako:

»Dober večer, hišni oče, dober večer, mamica!
Vesele, zdrave našli smo, Vam novo leto voščimo!«

Naprej govori pesem o treh cvetočih rožicah in je vsebinsko nejasna. Pred hišami, kjer so dobili darove, so zapeli tako:

»Pred hišo raste smrečica,
v hiši je lepa deklica.«

Če jim pa niso dali darov, so jo poredno zakrožili takole:

»Pred hišo raste majaron,
v hiši velik je kaštron!«

Za koledniške darove so prosili s temi verzi:

»Prosili bomo božji dar,
božji dar — en bel denar,
al' tri kopice, al' en par,
v čast svet'mu Jur'ju na oltar!«

Kakor hitro so koledniki, po navadi »deplirniki«, začeli za izkupiček popivati, je navada prešla v razvado in polagoma ugasnila.

NEVESTO PELJEJO ...

(Cerkljanski običaj ob dohodu neveste na ženinov dom.)

KOMAJ je Belček zaprl svoj večni principal na orglah in stikal po žepih za škatlico, v kateri shranjuje svoje naočnike, komaj je kaplan pobral kelih z oltarja, pred katerim je bil pred sv. mašo za vekomaj zvezal Marjanco in Japača v sveti zakon, komaj so prihitele vaške radovednice na trg pred cerkev, kjer so si še svoje od sirake oškropljene roke brisale v predpasnik — že je zahreščala harmonika mežnarja iz Davče, že je zapiskal klarinet iz Novakov, že je zatulil bombardon iz Oslice, katerih lastniki so se postavili v špalir pred cerkvijo, žejni ženina, še bolj pa njegovega vina.

ln prišli so iz cerkve: ženin in nevesta, drug in družica, starešina in teta, za njimi pa še vsi drugi povabljeni pari. Od zadaj — samcat sam — pa je mahal s čevlji čez ramo Jakob Frjančkov, poleg njega je na vsa prsa vriskal Kuretov Tine, ker nabivati ni mogel.

In s slavno muziko na čelu je sprevod slovesno korakal skozi vas in zavil mimo Andrejona v Poljane.

Bližajo se domu ženinovemu. Toda tu ne vedo ne za ženina ne za nevesto. Pred ženinovo hišo s polno paro cepi drva Čapala. Melov Polde beli vrata, Ograjničar po pravljia voz, Tonček snaži konja in Jera pere golido. Začne se prepir s Čapalo:

»Umakni se!«

»Komu?«

»Svatom!«

»Kakšnim svatom!«

»Ali ne vidiš neveste?«

»Ne vem nič! Mene je gospodar najel, da cepim drva!«

»Tu sem gospodar jaz!«

»Če je tako, plačaj delo, pa se umaknem!«

Čapala je stegnil roko. Ženin mu je pomolil pet lir. In pridni delavec je šel počivat k Andrejonu.

Melov Polde pa še vedno pridno barva.

»Kaj delaš?« zarohni starešina.

»Mati so mi dali »prešco« za vahti; zdaj jim vrata belim,« pravi Polde.

»Naša mati je tale,« kaže starešina na nevesto.

»Premlada!« zamoljla Polde in beli dalje. Ženin pa prime njegov čopič in ga vrže črez streho. Polde se jezi. Toda ko mu da teta liro, si oblizne ustna in odkuri za oglom v Mačjo vas.

Medtem, ko se ostali prerivajo z Ograjničarjem, Tončkom in Jero, sta prišla ženin in nevesta do hišnih vrat. Nevesta potrka...

»Kdo je?« se oglasi znotraj, ta stara'.

»Nevesta!« odgovori zunaj, ta mlada'.

»Čigava?«

»Vaša!«

»Jojmene, pa nisem še hiše pomela!«

»Jo bom jaz!«

»Pa se nisem še preoblekla!«

»Bom pomagala jaz!«

»Odprite!«

»Počakaj!«

Med tem prerekanjem pa je zavriskal Frjančkov Jakob in zaukal Kuretov Tine. Kaj se je zgodilo? Ženinov prijatelj je od zadaj skozi okno vdrl v hišo in odprl nevesti vrata.

Zapiskal je novaški klarinet, zahreščala davška harmonika in zatulil oselški bombardon. Nevesta je prestopila prag novega doma. Svati so sedli k mizi obloženi z »bobom«.

Harmonikar je prinesel v loncu prekuhani golaž, ga zlival v globoke krožnike in svatje so zajemali z žlico.

In so jedli, pili, peli in po skednju plesali.

Drugi dan pa je krmešljavi starešina pobiral od vsakega svata po petdeset lir za glavo v klobuk, da vrne ženinu stroške poroke.

Cinkovemu Frenčku so plačali fotografijo posebe.

